

dr Jacek Kozłowski
Instytut Psychologii U.G.
Zakład Psychologii Klinicznej i Neuropsychologii

Rok akademicki 2011/2012
STRES I TRAUMA U DZIECI I MŁODZIEŻY

Kontakt: psyjk@ug.edu.pl (konsultacje: wtorki 12.00-13.00, 16.30-17.30, pok. C404)
Sylabus i materiały są dostępne na stronie internetowej: <http://www.psyjk.strony.ug.edu.pl>

Literatura podstawowa dla wszystkich:

- Briere, J., Scott, C. (2010). *Podstawy terapii traumy. Diagnoza i metody terapeutyczne*.
Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia PTP.
- Witkin, G. (2000). *Stres dziecięcy*. Poznań: Rebis.

Treści programowe:

1. Zajęcia organizacyjne (4.10.2011)

2. Stres, stresor, trauma – definicje. Źródła stresu: zmiany życiowe, drobne frustracje, zdarzenia katastrofalne, chroniczne stresory społeczne. Reakcje na stres: fizjologiczne, behawioralne, emocjonalne i poznawcze (11.10.2011)

Literatura proponowana:

- Witkin, G. (2000). *Stres dziecięcy*. Poznań: Rebis.
- Rozdział 1. Nasze dzieci i stres: Wprowadzenie (str. 11-20).
- Rozdział 2. Dzieci (i rodzice) opowiadają o swoich stresach: Wyniki „Testu stresu dziecięcego” (str. 21-44).
- Zimbardo, P. G. (1999). *Psychologia i życie*. Warszawa: PWN.
- Stres życia (str. 484-499).

Literatura dodatkowa:

- Brooks, B., Siegel, P. M. (1996). *The scared child: Helping kids to overcome traumatic events*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Rozdział 1. Trauma. An overview (str. 3-8).

3. Objawy stresu i strategie antystresowe u dzieci i młodzieży (18.10.2011)

Literatura proponowana:

- Molicka, M. (2002). *Bajkoterapia. O lękach dzieci i nowej metodzie terapii*. Poznań: Media Rodzina.
- Rozdział 2. Lęki – objawy i formy występowania (str.14-22).
- Rozdział 3. Zaburzenia nerwicowe jako patologiczne strategie radzenia sobie (str. 23-41).

Rozdział 4. Psychologiczne skutki traumy (42-47).

Rozdział 5. Objaw nerwicowy w radzeniu sobie (48-52).

Witkin, G. (2000). *Stres dziecięcy*. Poznań: Rebis.

Rozdział 3. Dziecięce ciała, dziecięce umysły, dziecięcy stres (str. 45-79).

Literatura dodatkowa:

Brooks, B., Siegel, P. M. (1996). *The scared child: Helping kids to overcome traumatic events*. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Rozdział 2. The effects of trauma (9-14).

Rozdział 3. Recognizing signs of posttraumatic stress in children (15-20).

4. Udzielanie pomocy – podstawy. Debriefing (8.11.2011)

Literatura proponowana:

Elliot, J., Place, M. (2000). *Dzieci i młodzież w kłopotcie. Poradnik nie tylko dla psychologów*. Warszawa: WSiP.

Rozdział 1. Wprowadzenie (str. 6-15).

Rozdział 2. Udzielanie pomocy – podstawy (str. 16-36).

Rozdział 6. Sytuacje traumatyczne i stresowe. Dochodzenie do siebie (str. 114-116)

Molicka, M. (2002). *Bajkoterapia. O lękach dzieci i nowej metodzie terapii*. Poznań: Media Rodzina.

Rozdział 2. Powstawanie lęku w koncepcji poznawczo-behawioralnej (107-113).

Rozdział 3. Terapia poznawczo-behawioralna (114-124).

Literatura dodatkowa:

Brooks, B., Siegel, P. M. (1996). *The scared child: Helping kids to overcome traumatic events*. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Rozdział 4. Debriefing. A four-step method of helping a child through a traumatic experience (21-39).

5. Skutki stresu i traumy: zespół ostrego stresu (ASD) (15.11.2011)

Literatura proponowana:

Bryant, R. A., Harvey, A. G. (2003). *Zespół ostrego stresu*. Warszawa: PWN.

Przedmowa do wydania polskiego (str. IX-XIV).

Przedmowa (str. 3-5).

Rozdział 1. Narodziny kategorii zespołu ostrego stresu (str. 8-15).

Rozdział 2. Podejścia teoretyczne do zespołu ostrego stresu (str. 16-23).

Rozdział 4. Jak diagnozować zespół ostrego stresu (str. 44-58).

Rozdział 9.3. Populacje specyficzne: Dzieci (str. 141-145).

6. Terapia zespołu ostrego stresu (ASD) (22.11.2011)

Literatura proponowana:

Bryant, R. A., Harvey, A. G. (2003). *Zespół ostrego stresu*. Warszawa: PWN.

Rozdział 6. Podstawy empiryczne terapii (str. 74-84).

Rozdział 7. Terapia zespołu ostrego stresu (85-121).

Rozdział 8. Przeszkody w terapii (122-132).

Rozdział 10. Rola debriefingu (str. 146-155).

Literatura dodatkowa:

Kolski, T. D., Avriette, M., Jongsma, A. E. (2001). *The crisis counseling and traumatic events treatment planner*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
Acute Stress Disorder (str. 12-18).

7. Skutki stresu i traumy: zaburzenie po stresie traumatycznym (PTSD) (29.11.2011)

Literatura proponowana:

Dudek, B. (2003). *Zaburzenie po stresie traumatycznym*. Gdańsk: GWP.

Rozdział 1. Zaburzenie po stresie traumatycznym – definicja i pomiar (str. 11-29).

Rozdział 2. Mechanizmy rozwoju zaburzenia po stresie traumatycznym (str. 31-44).

Rozdział 4. Zapobieganie rozwojowi PTSD wśród uczestników zdarzeń traumatycznych (67-75).

Rozdział 5. Powrót do zdrowia – podejścia i techniki terapeutyczne stosowane wobec osób z zaburzeniem po stresie traumatycznym (str. 77-93).

Literatura dodatkowa:

Kolski, T. D., Avriette, M., Jongsma, A. E. (2001). *The crisis counseling and traumatic events treatment planner*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
Posttraumatic Stress Disorder (str. 124-133).

8. Choroba i śmierć (6.12.2011)

Literatura proponowana:

Elliot, J., Place, M. (2000). *Dzieci i młodzież w kłopotach. Poradnik nie tylko dla psychologów*. Warszawa: WSiP.

Rozdział 6. Sytuacje traumatyczne i stresowe (str. 97-100, 111-114).

Witkin, G. (2000). *Stres dziecięcy*. Poznań: Rebis.

Rozdział 9. Śmierć oraz inne bolesne zdarzenia życiowe (159-164).

Literatura dodatkowa:

Brooks, B., Siegel, P. M. (1996). *The scared child: Helping kids to overcome traumatic events*. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Rozdział 5. Death. Coping with loss (43-59).

Rozdział 9. Illness and injury. Coping with unexpected (109-123).

9. Przemoc (13.12.2011)

Literatura proponowana:

Elliot, J., Place, M. (2000). *Dzieci i młodzież w kłopotcie. Poradnik nie tylko dla psychologów*. Warszawa: WSiP.

Rozdział 6. Sytuacje traumatyczne i stresowe (str. 100-107).

Soriano, A. (2002). *Przemoc wobec dzieci*. Kraków: eSPe.

Literatura dodatkowa:

Brooks, B., Siegel, P. M. (1996). *The scared child: Helping kids to overcome traumatic events*. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Rozdział 6. Abuse. The ultimate betrayal (61-72).

10. Klęski żywiołowe. Media a stres (20.12.2011)

Literatura proponowana:

Molicka, M. (2002). *Bajkoterapia. O lękach dzieci i nowej metodzie terapii*. Poznań: Media Rodzina.

Rozdział 8. Potencjalne przyczyny lęku: Telewizja (87-90).

Witkin, G. (2000). *Stres dziecięcy*. Poznań: Rebis.

Rozdział 7. Świat – i cała reszta (139-145).

Rozdział 9. Śmierć oraz inne bolesne zdarzenia życiowe (str. 154-159).

Literatura dodatkowa:

Brooks, B., Siegel, P. M. (1996). *The scared child: Helping kids to overcome traumatic events*. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Rozdział 7. Natural disasters. Shared devastation (73-82).

Rozdział 10. Trauma by proxy. Too close to comfort (125-133).

Kolski, T. D., Avriette, M., Jongsma, A. E. (2001). *The crisis counseling and traumatic events treatment planner*. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Disaster (str. 53-63).

11. Stres rodzinny. Rozwód (3.01.2012)

Literatura proponowana:

Elliot, J., Place, M. (2000). *Dzieci i młodzież w kłopotcie. Poradnik nie tylko dla psychologów*. Warszawa: WSiP.

Rozdział 6. Sytuacje traumatyczne i stresowe (str. 107-111).

Molicka, M. (2002). *Bajkoterapia. O lękach dzieci i nowej metodzie terapii*. Poznań: Media Rodzina.

Rozdział 7. Rodzina a podatność do reagowania lękiem (59-80).

Witkin, G. (2000). *Stres dziecięcy*. Poznań: Rebis.

Rozdział 5. Stres rodzinny (97-127).

Literatura dodatkowa::

Brooks, B., Siegel, P. M. (1996). *The scared child: Helping kids to overcome traumatic events*. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Rozdział 8. Divorce. When parents cause the pain (83-108).

12. Stres szkolny (10.01.2012)

Literatura proponowana:

Molicka, M. (2002). *Bajkoterapia. O lękach dzieci i nowej metodzie terapii*. Poznań: Media Rodzina.

Rozdział 8. Potencjalne przyczyny lęku: Przedszkole i szkoła (81-87).

Witkin, G. (2000). *Stres dziecięcy*. Poznań: Rebis.

Rozdział 4. Stres szkolny (80-96).

Rozdział 6. Antystresowe przyjaźnie (str. 128-138).

Literatura dodatkowa:

Kolski, T. D., Avriette, M., Jongsma, A. E. (2001). *The crisis counseling and traumatic events treatment planner*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
School Trauma (Elementary) (str. 145-154).

13. Dziecięce stresory, dziecięce reakcje (17.01.2012)

Literatura proponowana:

Molicka, M. (2002). *Bajkoterapia. O lękach dzieci i nowej metodzie terapii*. Poznań: Media Rodzina.

Rozdział 9. Niektóre lęki wieku przedszkolnego i wczesnoszkolnego (str. 91-100).

Witkin, G. (2000). *Stres dziecięcy*. Poznań: Rebis.

Rozdział 8. Wieczorny blues (str. 146-151).

Rozdział 10. Dziecięce stresory, dziecięce reakcje (165-204).

Rozdział 11. Zakończenie (str. 205-206).